

Odgovorni vrednik: **Ant. Janežič.**

Št. 14.

V četrtek 7. aprila 1853.

IV. leto.

F e d o r i n O l g a .

(D a l j e .)

X.

Bleda in skorej v eni sapi pride Olga v družini P. Ivajloviča in zvestega psa v ribčevo kočo k staremu Vazilu nazaj.

„Za božjo voljo, kaj se je zgodilo,“ popraša naglo Vazil, ko se Olga nanj nasloni in solze liti začne. „P. Ivajlovič! govorite ali smo mar izdani? kako je bilo? Ali so nas zasledili? — O Bog! usmili se revne Olge in vzemi jo pod svoje varstvo!“

P. Ivajlovič zdaj ob kratkem pové, kar se je zgodilo. Vazil zvedivši vse, objema nježno serčno Olgo ter tudi psa ne pozabi, ki se je tako serčno obnašal. Olga tudi počasi utihne in se z Vazilom raduje, med tem ko pes pri nju nogah veselo skaklja.

„Lej, Olga! kako je dobro, da si psa včeraj sabo vzela, reče Vazil. Ako bi ga bil Ivajlovič umoril, kakor je mislil, mi vsi bi bili zgubljeni. Sultan! odsle zanaprej, dokler bo Vazil živel, se ti bo dobro godilo, dokler bom imel kej ugrizniti, bom s tabo delil.“

„Sultan je moj! zavpije Olga ter boža psa. Zanaprej bo moj in se ne sme nikdar več od mene ločiti. Kaj ne, dobra žival! Pes zalaja, kakor da bi jo bil razumel, in se veselo okoli nje plazi.“

„Tako je prav, Sultan! mu pomigne Olga zanaprej čeva še bolj prijatla biti, kaj ne?“

Sultan še enkrat zalaja, kakor da bi bil poterdil in se potem k durim vleže. „Lejte ga! pravi Vazil, varval nas bo pred vsakim napadom sovražnikov. Toda, Sultan! bodi tu brez skerbi, nič se nam ni treba bati.“

„Je že prav, reče P. Ivajlovič, ali kako dolgo nam je tako biti, ker je Olgi vpervič že spodletelo? Fedor mora rešen biti. To sim sklenil in obljuba mora spolnjena biti, naj me stane, kolikor hoče, ako tudi svoje življenje zgubim.“

„Kaj, ko bi še enkrat k cárinji iti poskusila?“ vpraša zdaj Olga. Čuvaj je bil vsaj tako dober z mano, da me zelo mika, še enkrat tje iti.“

„Nak, tega ne, odgovori Ivajlovič. Knez je mogočen, njegova beseda bo več obveljala, kot tvoja, Olga. Ako jim v roke prideš, te bodo brez dvombe njemu zročili, ker je tvoj varh popostavi. Nak, tega pa že ne!“

„Ali bi je očetovi prijatli nič ne branili? praša Vazil. Tu ima kneza Romanova, kneza Tulovskega, kneza Somajlova. Vsi ti bi jo gotovo pod svojo brambo vzeli.“

„Brez dvombe, odgovori P. Ivajlovič. Toda kaj bo pomagalo? Res bi kneza Ivanova k sodbi poklicali, pa on, zvita buča, se bo lagal in

perdušal, da ni res; da je nedolžen, da je rajnki oče tako zročil in kaj bi bilo spet z Olgo? — Spet bi bila pod oblastjo grozovitneža. Ne tako, ljubi moji! Ako hočemo pomoči iskati, iščimo je nar prej v nas, zaupajmo v Boga in v milost eärinje.⁶

Olga sedi vsa zamišljena, in ne ve kej Ivajloviču odgovoriti. Kakor je bila še mlada, je vender spoznala, da ima mož prav.

„Juhe, zakriči naenkrat spet, še nekaj vem, kar bi nam zamoglo pomagati. Toda, da začnemo, bodimo serčni, in zaupajmo v Boga bolj, kot vse revne in slabe.“

„In kaj je neki Olga! kar nam misliš naznaniti? jo skerbno Vazil popraša. Govori, Olga! nam vender smeš upati.“

„Nič drugega ni, kot to, odgovori Olga, da gremo v Sibirijo sami po Fedora in ga odpeljemo.“

Oba moža se te grozne besede zaslišati ustrašita, in osupnjeno eden drugega pogledujeta.

„Ali se mar bojite, ju vpraša Olgo z nenavadno serčnostjo; jaz se ne bojim, ako me pa nočete spremiti, bom sama šla in prej ne počivala, dokler da Fedora ne dobim. Ako nama ne bo mogoče uiti, ostanem pa pri njem in delim ž njim žalostno osodo pregnanstva. O Vazil in Ivajlovič! s čim mu bom mogla bolj njegovo nezumno ljubezen do mene poverniti, kakor tako, da se ž njim vred žrtvujem? Ako bi me ne bil tako zlo ljubil, bi bila skupej ostala, skupej terpela in se skupej tolažila. Tako pa je šel in je mislil, da bo s svojim odhodom moje blagostanje uterdil. Ne bila bi več vredna njegova sestra imenovana biti, ako bi mu zdaj vsaj nekoliko ne povernila, kar je zame storil. Da, jez pojdem k njemu, naj veljá, kar hoče. Ako ne bom tako srečna, ga rešiti, naj mu bom vsaj tovaršica v nesreči. Že to bo velika sreča za-me, kadar ga spet vidim in poljubim!“

Olgine besede so bile za oba prijatla, kakor blisk iz jasnega neba. Nikakor jima ni šlo v glavo, kako da bi se to speljati dalo, posebno ker je bila še tako mlada.

„Olga! spregovori po dolgem molčanju P. Ivajlovič, ne veš kaj od naju terjáš. Ti, Vazil, Fedor in jaz lahko, ako tebe slušamo in se na pot odpravimo, žalostno poginemo. Smert zadene vsakega, ki bi se prederznil, iz pregnanstva uiti, smert tudi tistega, ki bi mu pomagal. Toda ne bojim se samo tega; prevečkrat sim že smerti v oči gledal; ampak velikoveč me skerbi dolga in težavna pot v Sibirijo. Kako se boš zamogla zimskemu mrazu braniti, pred katerim še mož trepeče. Ljuba moja! pusti tedaj te misli, vsaj tako dolgo, da spet poletje pride. Zdaj po zimi res ne moreš težav dolge poti prenesti; hudi mraz, ostri vetrovi in sneg bi te pod zemljo spravili, če prav bi požrešnim volkovom srečno ušla. Pusti vender te misli, vsaj vidiš, da nikamor ne moreš.“

Tudi Vazil jo začne prositi, in jo še enkrat vsih nevarnost opominja, od kterih je ravno Ivajlovič pravil, toda Olga ostane stanovitna in jima spet takole odgovori: Ako me nočete spremiti, grem sama, Bog mi bo pomagal, ako me tudi ljudje zapusté! Moja ljubezen je močnejši, kot vsi napotki; ako ostanem, me bo pa žalost po bratu umorila. Če pa grem, me bo upanje krepčalo. Tedaj pustite me, vsaj vidite, da moram iti in ga alj rešiti ali pa ž njim delé mu pregnanstva nesrečo olajševati.“

Zastonj so hile vse prošnje Ivajloviča, da ne, zastonj starega Vazila jokauje. Vse je bilo zastonj. Olga se ne da premakniti, oba sta ji mogla, čeravno nerada, nazadnje vender privoliti.

„Naj bo že, pravi slednjič Ivajlovič nekoliko nejevoljen, zdaj vidim, da je pri tebi vse zastonj, da nobena beseda nič ne pomaga. Greva s tabo! Ne bova te zapustila. Ali, Olga! premisli dobro, strašne reči te čakajo. Na dolgo dolgo pol homo šli, slabosti boš omagala v nezmernih snežnih planjavah. Večkrat homo mogli v teh krajih pod milim nebom na snegu prenočiti. Lakota in žeja nas bote mučili, lačni volkovi bodo zmiraj z nami in nas vedno v strahu imeli. Olga! branila te bova sicer kolikor te bova mogla, toda težave bodo morebiti hujši, kot vsa naša moč in prizadetje. Toda to naj že bo, midva sva te zavolj tebe v skerbeh!“

„Ali napravimo si sani in konje, pravi Olga. Jez jih sicer ne morem sama voditi, ako me pa vidva spremita, se lahko vsem težavam v okom pride.“

Ivajlovič in Vazil majeta z ramami.

„Reva, kje hočemo denar dobiti, vse to kupiti? praša zdaj Ivajlovič. Jez sim reven vojak, brez dobrega zaslužka, in Vazil je revež.“

„Sej jest imam še nekaj denarja, reče naglo Olga in škateljico iz žepa potegne.“ Lejte, ko smo se iz poslopja na beg spravljati, poborem še dragocenosti rajnce matere in ž njimi uidem. Te so moje lastnina; prejela sim jih od nje na smertni postelji, in nihče nima pravice do njih. Dajte jih zamenjati. Vsi ti kamni nimajo toliko cene, kot en sam pogled od brata!“

P. Ivajlovič hitro odpre, in z velikim začudenjem drage kamne gleda.

„Ho, ho! zavpije veselo, zakaj nam nisi poprej od njih povedala? S temi si lahko veliko sani in konj nakupimo. Ako jih rada daš, nam vender nekaj upa sije!“

„Le vzemite jih, Ivajlovič, mi veselo reče Olga. Vse zaklade rada dam, da bi le brata rešila. Vzemite, tecite, letite ž njimi, da jih zmenjate, in da potem hitro odrinemo! Kako bo vesel Fedor, kadar nas zagleda in bo z nami ili mogel!“

Ivajlovič vzame en del, drugi del da Olgi spet nazaj, rekoč:

„To nam je zadosti, da si lahko vse nakupimo. Druge kamne spravi, če hočeš, da bomo zamogli Fedora vpeljati. Le pomisli, da v domovini ne moremo ostati, ako nam Bog srečo da. Bežati bomo mogli, bežati v ptuje dežele, kjer bomo pred postavo prosti. Ostali kamni nas lahko tam živijo.“

Olga ostale stisne in spravi. Misel pa, da bo mogla domovino, lepe kraje njene nedolžnosti zapustiti, ji novo žalost obudi. Toda, ali hoče Fedora tako pustiti? „To se ne sme zgoditi, Fedor mora rešen biti, naj me stane, kolikor hoče. Kjer je on, tam naj bo tudi moja domovina! Lej je svet velik, bomo že najdlji kak košček zemlje, da bomo živeti zamogli. Le pojte, Ivajlovič! Fedor mora rešen biti!“

Ivajlovič gre in zamenja kamenje prav dobro. Zdaj si kupi dobre sani, in dva para močnih konj, nekej orožja in kožuho in pride potem spet nazaj.

„Je že vse napravljeno, reče v kočo stopivši. Kadar noč nastopi, jo odrinemo.“

Komej pričakuje Olga noči. O mraku se že napravi, spet moške oblačila obleče, se dobro v kožuho zavije in tudi par samokresov za pas vtakne. Ko je že dobro tema, odrinejo in se pri ribču, ki ga bogato ob-

darijo, poslove, in jo naravnost tje mahajo, kjer so seni in konje spravljene imeli. Zvesto jim tudi pes sledi. Sani so že pripravljene, še konje naprežejo, se vsedejo in — odriuejo bliskoma od Petrograda, ki jim je bil kmalo deleč za herbtom.

»O Gospod! bodi nam na pomoč, moli Olga, in Vázil, ki je tiho rečene besede razumel, reče: Amen! Amen! V resnici nam je božje pomoči treba, ako hočemo k srečnemu cilju in koncu priti!« —

(Dalje sledi.)

Slovenska slovstvena zgodovina *).

Starodavnost.

Perva začetna domovina Slovanov je India. Čas, kedaj so v Evropo prišli, in uzroki, zakaj so Azio zapustili, niso znani. Zgodovinarji menijo, da se je to že nekoliko stoletij pred Kristusovim rojstvom zgoditi móglo in to zavoljo prevelicega pomnoženja ljudstva.

Že v starodavnih časih se je bil slovanski narod v severno in južno-vzhodno vejo razkrojil, ki seže od Rusie prek črnega morja na obeh straneh Dunaja (Donave) do jadranskega morja, in zapopada dandanašnje južne Ruse, Rusine, Bulgare, Serbe, Ilirce in Slovence.

Med letom 592 in 595 so prišli Slaveni po mislih več zgodovinarjev iz bele Horvatie unkraj Tatranskih gór, so posedli zgornjo in spodnjo Austrio, Štajarsko, Krajnsko, Istrijo, Furlanio, Koroško, Solnograško, in nekaj Bavarskega in Tirolskega. Vse té dežele skupaj so imenovali v tistih časih »Karantanio«, prebivavce pa Karantane.

Nemci in za njimi Rimljani so imenovali Slovence Vinde, in še dan današnji nas bližnji sosednji Nemci tako zovejo. Ali sčasoma so se vsled mnogih žalostnih okoliščin nekteri deli Karantanie ponemčili, drugi polasčili. Da je pa tim res tako, nimamo samo pervega, nam znanega slovanskega letopisca Nestorja (živel je 11. stoletji v Kievu na Rusovskem) v tem terjenji svedoka, ki pravi, da je nekđaj ves Norik slovansk bil; temuč imamo še dandanašnje priče, ki določeno govore, da se po nikakor ne, motimo: namreč imena gór, vasi, rek ino mest po tistih krajih, kjer zdaj terdi Nemci prebivajo.

Stári Slovani so častili edinega boga Peruna, stvarnika sveta, začetnika svetlobe in bleska, ki je na nebu in na zemlji vladal. Od drugih narodov so pozuali več paganskih bogov kteri so bili manjši oblasti od Peruna. Tako je bil Svatovit (Svatovid) bog boja, Radogost bog rokodelcev, Vel es bog živinoreje, i. t. d. — Lada je bila boginja lepote, Živa boginja poljedelcev (oračev), Devana boginja lova, Vesna boginja mladosti; hudi duh se je imenoval bes itd. —

Bali so se hudih duhov, kateri so ljudém z vodo, ognjem in poветриjem škodili, ali jim pa hudobne misli v serce sadili. Tudi so vervali

*) Sostavljena posebno po prednášanju g. prof. Metelkota, po Šafařiku in Jungmanu. Pis.—Pri tej priložnosti prosimo vse slovenske rodoljube, da bi nam, kar morebiti napčnega ali pomanjkljivega najdejo, čim beržej naznaniti blagovolili, da bi se tako s časom popolna slovstvena zgodovina sestaviti in posebej izdati zamogla.

v dobre duhove, djase imenovane, v ženske bogovstva voda, sosebno rek in potokov, ki so se rusalke zvale. Vile so bile, kakor se je o njih basovalo, mlade, v tanke bele krila oblečene déve, ktere so v skalah, na verhovih in v gostih lesih prebivale. One niso škodvale; ali maščevale so se nad njim, kdor jih je v kolovanji motil. Pošasti so bile lesne rusalke, ki so v drevesih stanovale. Bilo je tedaj gorá, skal, virov, potokov in gajkov po vsi zemlji, v katerih so boginje prebivale.

Obiskovali so svete mesta, kjer so bogovstva bivale. Vsaka vas „svoboda“ imenovana je imela svet gaj, kjer so duhovniki svojo božjo službo opravljali; bil je ta log tudi javno zbirališče in v njem so se sodbe sklepale. Kedar je protil sovražnik z napadom, so poslali šibe urezane v tem gaji v sosednje naselišča; to je bilo znamenje, ki jih je k skupni ali občni brambi sklicalo. Ta šega se je posebno pri uredbah naših bratov Poljcev ohranila. Zraven svetega gaja, katerega sled še dandanašnje pri vsaki stari vasi vidimo, se je znašlo drugo mesto, gradišče (pri severnih Slovanih horodišče) imenovano. To je bilo ograjeno in uterjeno mesto, kamor so v brambo pribežali, in kjer je bilo zbirališče v odbijanje napadov. Še so tretje mesto imeli, kjer so darovali, kamor so pozneje hudodelce pošiljali in kjer so sožigali trupla mertvih; temu mestu so rekli zglišče, to je sožgališče.

Ko se je jelo mračiti na zemlji, so popustili delo, vzeli darove, in so se podajali v nedramljeno tiho pod krepčavne sence drevés, slaviti ž njimi darovanimi bilja, ki so jim polje in živino blagoslovile, jim moči pri vsacem početji dajale in jih v svojem varstvu imele. Prišedši na sveta mesta, so se bili ob čelo; ko so pak bogovom odarovali, so jeli prepevati, kakor so mislili, da bi jim dopasti mógli. Domá so imeli obraze džiblikov (domačih bogov.) Od teh so menili, da varvajo dom in ljudi, kateri v njem prebivajo. Duhovniki so poznali pisanje in druge znanosti; čarodejniki so razkladali mnogoverstne znamenja in so bili visoko česčeni. Vervali so, da je človeška duša neumerjoča. Trupla mertvih so sožigali tudi na poljih, v lesih, kakor smo že prej rekli, in na razpotjih; popel pak so shranjevali v lončenih posodah in so ga zakopavali. K temu so še pridevali na grobe posode z jeljó in s pijačo, za dolgo potvanje merlicem. Nad grobom so obhajali pogrebno slavnost, triz na imenovano, pri kateri so plesali, prepevali in svojo moč na razne načine naznanjevali.

Že je častil tako Slovan svoje bogove v lesih in na družih krajih cele stoletja, kar se je tudi njemu luč kerščanstva zablišknila. Laški, nemški in franski duhovniki so prišli pod vladarstvom Karla Velikega v slovenske kraje, učiti vero Odrašenikovo. Ali Slovana je bilo težko premoči od svoje stare vere odstopiti; terdno se je deržal, kar ga je naučil njegov ded, sovražil je novoverce in njihovo vero, ker v njegovih očeh se mu je zdel novi učenik z vero slovanstvo vzeti, svobodo podkopati in ga v spono sužnosti ukleniti. Zato je pak tudi tako mnogi kerščenik prehl svojo kri za vero Zveličarja, katero so potem popili pradedovi v dar svojim razserjenim bogovom. Vender jele so počasi zeleneti resnice Jezusove vere v sercih slovenskega naroda, akoravno z naj večjimi opovirami. In kako bi bil pač pohlevno dal Slaven svoj tilnik pod jarem, katerega ni bil nikdar navajen nositi, in bi se ne bil ustavil novoverstvu, ki se je popolnoma ločilo od česčenja, ki ga je nekdanj imel do svojih bogov? Ni si dal kratiti človeških pravic, akoravno je neotesan bil in omike poznal ni; ker navajen očakovskega ali patriarhalnega življenja in čiste svobode,

je prehudo občutil nove žuleče spone, katere so ga od znotraj in zunaj kervavo mesarile, ga ščemele, mu naj svetejše skrunile in z naj silnišim groženjem mnogokrat prepovedale, in tako ga primorale, da se je žalostnik popolnoma preroditi mogel. Ali njegova moč je opešala, duhovniki so se mu morili in preganjali, očakovsko življenje je po tadašnjih uredbah cesarja Karla prestati moglo, in kjé je imel Slovan takratne dóbe drugod pomoči iskati, kakor ravno pri svojih starih duhovnikih in županih? Ginila je stara krepost, ginila slava našega naroda, dokler ni nova vera popolnoma korenine storila in ves narod prešinila z onovljeno močjo. Toda le malo časa je po spreobertitvi sijal blagor slovanskemu narodu; ptujstva spone so ga uklenile, in gosta tma je razprosterla černo noč po naj boljši, naj mirniši, naj pohlevniši kerščanski zemlji. (Dalje sledi.)

Procesia presv. rešniga Telesa pri starih Slavenih na Laškim.

(Konec.)

Drugi dan spet o ranim zoru so veselo zvonovi zapeli ino puške pokale. Od vsih krajev so se jeli naši Slaveni v dolino k farmanski cerkvi valiti. Ob 9. zjutraj se je začel sveti obred. Pervi so odperli procesijo s 18. srebrnimi križi, katerih vsak je cenjen na 400 do 500 beneških zlatov en beneški zlat je črez en goldinar.) Dalje je sledilo kacic 100 otročičev z zvončki, kateri so vedno klenkali zunej S. evangeljov ino blagoslovov. Posled so šli v štric dva ino dva kacic 300 do 400 strelcov z puškami na ramenih; vsi strelci ene vasi ali soseske so bili skupaj, ino kader so leti končali, so začeli strelci druge vasi ali soseske, ino tako dalje. Za njimi so sledili narodski godci z svojimi gosli; potem so se verstili pevci; zadej duhovniki z presvetim Rešnim Telesom, nad katerim so nosili nebo četiri gospodje iz nar imenitniših deželških rodovim. Za njim so bili vradniki, in za letni moški spet dva in dva; in na zadnje ženski spol. Kader so duhovniki odpeli „Pange lingua“ so helili ¹⁾ „Sacris Solemnis“ ino pevci so jo vdarili po slavenskim narečji Praznika svetiga, ino kader so leti odpeli svojo versto, so jo godci po njih vrezali, da je bilo kaj. Ko so leti menjali, so jeli duhovniki peti drugo versto, pevci so jim odpovedali ali odgovarjali kakor poprej, potem pa godci, ino tako dalje so se verstili dokler niso prišli do odločeniga mesta, kjer je bila navada blagosloviti ljudstvo in polje. Pridši na namenjeno mesto so se vsi vstavili; ondí je bil oltariček že pripravljen, na njega presveto Rešno Telo tačas postaviti, ko je diakon pel sv. evangelj. Na tleh okrog in okrog so bile cvetlice potrosene, ino v lepim redu so ležali kušnjeli ²⁾, da so duhovniki poklekneli pred sv. Rešnim Telesom. Ko se je jel peti sv. evangelj, so strelci nabivali svoje puške; godci in klinčki ³⁾ so potihnuli, v zvoniku zvonovi omolkneli; ljudstvo je stalo,

¹⁾ heliti se pravi svete pesme prepevati. Ta glagol se v tem pomenu sploh rabi na Benečanski meji med Slovenci. ²⁾ Polster, kušnjel je laška beseda.

³⁾ Zvončki; beseda klinček se mi zdi izpeljana od klink ali klenk, od tod klenkati, — klingen, Klang. Onomatopoeicon,

vse tiho sam duhovnik je pel na glas sv. evangelj. Ko je bil ta doveršen, je vse ljudstvo pokleknilo. Gospod župnik je odmolil odločne molitve, ino pri prvi besedi svetiga blagoslova sproži narbližji strelec svojo puško, ino to je bilo znamenje sveto Rešno Telo počastiti. Tačas so jeli prvi strelci, ki so bili v procesji, pokati ino tako so se verstili do poslednjih. Ta hip so jeli zvončki spet klenkati, v zvoniku veselo tonkati, godci jo radostno rezati, ino na gribu ⁴⁾ martaleti ⁵⁾ bučati. Tajšan ⁶⁾ šum, tajšan ropot, tako bučanje je bilo tačas, da je vsa dolina vrela ino dalje dalje po potocih ino po jamah se je odmevalo, kakor grom v zraku, kader kuje budiče. ⁷⁾ To se je gajalo ⁸⁾ pri vsakim blagoslovu, dokler se niso nazaj vernili v vas. Pridiši v vas, gredē v procesji vsi križniki, otročiči ino strelci, so vdobili poredama vsak dva hlebec kruheka po krajceri ino po dokončani procesji tudi nekaj vina. Posled se je začela peta sv. maša z orglami; zadnjič se je sklenil sveti obred z blagoslovom; ino tudi tačas so spet vsi strelci zunej cerkve pokali, klinčki vedno klenkali, na gribu martaleti gromeli. Ljudstvo je v cerkvi glasno pelo Častimo te ino orgle so vdružile njih glasove. — Moj Bog! to je pač presunilo serce vsakimu pričujočimu kristjanu ino marskterimu so se vderle solze po licih. — Od vsih krajev so nas hodili Lah tisti dan obiskavat ino vsi začudeni nad našo narodno procesijo, so se s plašnimi očmi po nas ozerali, ko take procesije ni nikoli bilo viditi na Laškim.

Po dokončanem svetim obredu so se naši Slaveni mirno po gostivnicah nekaj okrepčali ino proti večeru so se vernili na svoje domovišča; ino ni pomniti, da bi se bili, celo oboroženi, kadaj med seboj poškodovali; tako mirno ino pošteno so se razšli.

Zdej pa, kako je? — Godci so šli rakom žvižgat, jih ni več k procesji; starih oblačil tudi ni več viditi, ker so nas laške oblačila pokvarile; to je žalostno viditi! Od pušk tudi ni več ne duha ne sluha, ino namesto njih vidiš starčke, ki so v svojih mladih letih na rami puško nosili, zdaj pobožno z peržgano svečo družbijo ⁹⁾ Jezusa Kristusa. — To se pa našim Slavenam zdi, da ni s tako slavo storjena procesija, kakor v starih časih, ker nimajo več svojih dragih pušk, ino marskdej na ta dan se sliši med ljudstvom kumrati ¹⁰⁾ in zdihovati: tista prekleta laška republika nas je vederbala! — ¹¹⁾

Libanske cedre.

Libanske cedre rasejo po treh gomilah ali hribcih v dolini, ktero obdajajo visoke planine od juga, jutra ino sevra. One sloveče cedre, čijih starosti in velikanskim stebлом se popotniki ne morejo načudovati, stojijo vmed drugimi manjšimi v polure dolgi hosti. 15 jih je neznane veličine. Nekatere so v okrog 30—40 čevljev debele. Nekdaj je vsaka imenitneja maro-

¹⁾ grib — griva — hrib, ²⁾ martalet — mužlar, Mörser. Mortaletto — mortariolum, je laško. ³⁾ Takšen. ⁴⁾ Ta izrek, kadar kuje budiče, ni je popolnoma neznan in nov. ⁵⁾ Gajalo — gadjalo, nedoveršiven glagol od goditi, kakor pravimo pohajati—pohadjati od pohoditi itd. Gajati se je pri Slovencih na Benečanski meji sploh v navadi. ⁶⁾ Družbiti—spremati, comitari; je sploh navadno. ⁷⁾ Kumrati — mermrati. ⁸⁾ Vederbati čr. verderben; je sploh v navadi tudi pri Goriških Slovencih.

nitska ves svojo veliko cedro imela. Vsako leto na svelek Gospodove preobrazitve so Maronci ¹⁾ od vseh strani Libanskega pogorja, ki se 50 ur v polokrogu krivi in Tripolsko od Damaške krajine loči, k tim stariim cedram na božje pote hodili ino pod njimi službo božjo obhajali, na žrtvenikih zloženih iz kamenja, okoli stebel nadevanega.

Ker so ti poti bili vzrok nekih neredov, jih je patriarh prepovedal. Usled te prepovedi so žrtveniki daljih vesi razpadli ino samo trije ostali, na kterih se še vedno na obletnico Gospodove preobrazitve sv. meše be-rejo. — Varhinja prestarih Libanskih ceder je vera. Maroniti verujejo, da bi predrzneža, kteri bi se podstopil eno izmed teh dreves podreti, ali njim kake veje posekati, k mestu smrti pobila. Te drevesa so njim svete. S njihovim lesom je kralj Salomon Gospodov tempel olepotil. One so, pré, gledale slavo imenitnega Tira in veličast Izraelskega ljudstva. Gorjé, kdor bi se jih predrzno doteknul!

Te prestare cedre so drobno z imeni vsestranih ino vsečasnih popotnikov napisane; zakaj one imajo takšo oživnost v sebi, da čas vrezanih črk ne zagrjnjava, temoč jih od leta do leta vnovič ozelenjava, da te imena v vedno novem lesku nesmrtno živé.

Zares éudovitno drevo je Libanska cedra. Životnejša in močnejša od vsih dreves na svetu, rase neprestano v svoji lepoti, radja od leta do leta svoj cvet in sad v lednem zračji, se nima ničesa bati, ne potrebuje pomoči od človeške skrbi, je prekrasna neodvisla kraljica v rastlinstvu. Dokler cvete, skriva cvet pod veje, da ga snega in merzlega vetra varje, brž ko se zbríše, zavihava ponosno sadonosne storže proti nebu.

Posebno še je tudi, da razun v omenjeni ²⁾ dolini ni več ceder nikdi na Libanu najti; neke posamesne še sicer rasejo dve uri proti zahodu pri vesi Eden in Rhadet, so pak kam manše. — Nikol vender ne bodo te predavne cedre preminule, če se jih človek smili. O naj bi evropejska omika, ktera namerava te kraje v prihodnici osrečavati, ne zatrla, kar je aziaska sirovost pri miru pustila!!

Živkov.

Slovstveni glasnik.

Naš nevtrudljivi spisatelj g. *Andrej Praprotnik* se je namenil, nekaj povestic in pesmic nabrati in spisati in jih pod naslovom: *cvetličice za slovensko mladino* na svitlo izdati. — Na Dunaju je izšlo od preslavnega jezikoslovca g. prof. *Mikložiča* spet prav imenitno staroslovansko delo pod nadpisom: *Apostolus e codice monasterii Šišatovac — Paleo-Slovenice*. Ti spis je pisan l. 1324. — V kratkem pridejo na svitlo že davno oglašene *Serbške narodne pripovedke* od V. Št. *Karadžiča*. —

Različne drobtince.

* Rumunjski vladika v Erdelju g. Šaguna je dobil dovoljenje, da more v Sibinju seminišče za izobraževanje rumunjskih duhovnikov in učiteljev osnovati.

¹⁾ Maronci ali Maroniti, nekđaj krivóverni jednovoljci (monotheliti) so zdaj združeni z zedinjenimi Grki. Svoje ime so dobili od njih prvega patriarha, Janeza Maronskega, ker je bil iz samostana sv. Marona. ²⁾ Kralj in velikan vsih rastlin pa je Afrikanski baobab. Premernik nja stebila ima 25 — 30 čevljev. Ne rase sicer više 12 — 15 čevljev, ali v čem vse druge rastline prekosi, je to, da mu v okrog iz vršiča goste zvrši rasó 60 — 70 čevljev dolge; z prvega se razpenjajo na ravno, potem se vklónó do zemlje in napravijo okoli stebila lepo zeleno krogolino ali preprostoren živ šotor.